

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՐԻՐ

ՔԱՆԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԵՐԱՏԱՆԴՆՈՒԹՈՒԼԻՍ 10 ՄԱՅԻՍ

ቅህገ ህ.ቅህገ ህ.

Դուռադիրն այս շարժու կարեւ-
 ւոր լուրեր բերաւ Վաղղիայէն։ Վա-
 ըրիդի մէջ նոր ընտելութիւնները վա-
 թորկալից ցոյցեբոլ առկի տունն,
 ուր կայսերանունն իսկ չկանալուեղծ
 անկցի՝ կայսր, անկցի՝ ոստիկանու-
 թիւն, էջեջէ՝ հասարակալատու՝ իսկ,
 էջեջէ՝ Վաղղիոս։ Խուռլայից աղա-
 վակները բուեցան եւ Վարսէյեզ
 երգուեցաւ։ Վասն ծանր նշաններ են
 վարիդի պէս քաղաքի մը համար, ուր-
 էք միշտ երամ է յեղափոխական հու-
 րը։ Վիսի մէջ ալ երբեք հարկերի չափ
 անձինք Վարսէյեզ երգեցին։ Վսկ
 ուրիշ քաղաքներէ տակաւն ձայներ չե-
 րան, բայց անխտայի չէ որ երնեն։
 Վարիդի մէջ ոստիկանութիւնը բաղ-
 մաթիւ ձեռքակալութիւններ բոլոր,
 եւ կը չարահալէ տակաւն ընել։
 Վսկ իմ տակ իմ մէ մը մը յեղափոխու-
 կանք բանտարկիլ տարաւ մէկը
 բռնի պալատեցին։ Վարսէյեզ քաղա-
 քանի մ'օրէ 'ի վեր անդորրութիւնը
 վիշաղարձաւ, բայց արդեօք ողիւն-
 ներուն իրազգութիւն թէ ոստիկանու-
 թեան պալատեցին մէկ յայտարարու-
 թեանէն, որ բարի քաղաքացիները
 խուռլար մարդոց հետ չկառնուե-
 լու կը հրաւիրէր։

Այնպէս յայտնվեցին յայնչապետական իշխանութիւնները՝ շատ հաւանական է որ ընդլայնագիր մասը նոր խորհրդարանին մէջ տեղի բաղմամբիւ եւ զորուսը ըլլայ։ Բնական կառավարութեան եւ պաշտօնական ընտրելեաց դէմ՝ բուն կը ռիւ մը բացուած է։ Այլ. թիւեր իր քարտի ընտրողաց, եւ Այլ. Բրեյթօ— Բարաթոլ ալ իր Գանթի ընտրողաց յայտարարութիւնները հրատարակեցին, ուր յայտնապէս եւ համալիչ փաստերով կը պնդեն որ եթէ Գաւրէն Գաւրի խորհրդարանի միջոցաւ կառավարելու գրութիւնը չընդունի, իր դա՛ն խարխուլ է։ Բնականութեան պէտքը, կըսէ Այլ. թիւեր, անկէ առաջ եկաւ որ երկիրը գործադիր իշխանութեան վրայ համարաւորութիւն չունի։ Բնական իշխանութիւն եւ Գաւրի միջոց ինքնիշխանութեան մէջ (Օրէնսդիր ժողովը գործ չունեցաւ)։ Բարաթոլ եւ Բեպիտոնայան մարմին մ' ուրիշ կերպիւ կը շարժէր։ Զին միապետութիւնն անձնական կառավարութեան վրայ կը դառնար. բայց այսպիսի կեդք երեսփոխանութեան մ' ալ գիտնուէր զիջաներ։ Բայտ Այլ. թիւեր (Օրէնսդիր ժողովը մեծագոյն մասը կառավարութեան անուանած մարդոցմէ բաղկացած է. ուստի այս չարեաց դարմանն այն է որ ամեն տեղ ժողովուրդը պաշտօնական ընտրելները մերժէ եւ անկախ ընտրելներու ըստ տայ։ « 1789էն ի վեր Գաւրի չարք յանքեր, կը գրէ Այլ. Բրեյթօ— Բարաթոլ

բառով ալ, անճանախան կառավարութիւնը ջնջելու եւ անոր վերադարձին ստալինըն առնելու նպատակաւ եղած են ։ Կ Յ երկապէս ընդդիմադիր մասն ամեն ջանք կրնէ այս անդամ իբ փաղանդն աւելի ստուապայտելու ։ Եւ իբքոք ալ մեծնաւու վրայէ ։ Կայք բուլժիկեան նոր հաստատուած Ժամանակ, 1852ին, ընդդիմադիր երեսփոխան բնաւ չընտրուեցաւ, 1857ի ընտրութեան Ժամանակ 5 հոգի միայն ընտրուեցան ընդդիմադիր, 1853ի ընտրութիւններն ընդդիմադրաց թիւը գրեթէ քառապատկեցին, բայց անկէջ ՚ի վեւ եղած դէպքերը, որը միշտ Վաղդիոյ համար յաջող չգնացին կայսեր քաղաքականութեան վրայ եղած անդադար քննադատութիւններըն ու յարձակումները, երգիծական հրատարակութեանց բազմանայն եւ ընդունելութիւն դանելը՝ միաբերն ուրիշ վիճակի մը մէջ դրած են, եւ կառավարութեան նկատմամբ ակնած ութիւնը մեծապէս տխրացած է ։ Կ հասցս վիճակին մէջ է Վաղդիա ընտրութիւնաց նախընթաց օրը ։ Կայք առ այդմ լուր թիւն կը պահէ, բայց դաւադարայտները պայտօնական ընտրելաց քուէ վաստկելնու կաշխատին ։ Կ նաորակցս այս անգամ ալ մեծագոյն մասը կայսեր նպատաւը պիտի ըլլայ, բայց միւս կողմանէ ոչ միայն ընդդիմադիր մասն ալ պիտի աճի, այլ եւ քննադատութիւններն ու յարձակումները նոր ստատուութեամբ պիտի բարձրապատկին ։

Եւ այս շարժումն Անդղիական թերթերն իրլանտայի գէտգերուն նկարագիրը կը բերեն և ժողովուրդն երրորդորդի Աթթիւր իշխանն իրլանտա այցելութեան դնաց. բայց իրլանտայիք իրենց գեղեցութիւնը յայտնելու համար տեղ տեղ մեծկալի խառնութիւններ հանեցին, եւ ստակիանութեանմէն միջնադարեան իրլանդ հրաշքերու գործածութեան եւ մեծեաներու ու վերահորեաներու պատճառ տուաւ. Անգլեաներն Անդղիական կառավարութիւնն երեք Ֆէնիան բանտարկութեանէ ազատեց. Այս մարգիլին Ամերիկա դառնալու վրայ ըլլալով, իրենց կուսակիցները Վորթըն մէջ կոչուեց մըտուին, ուր « ազգային զգացմանց հաստատարի» իրլանտայիները փութացած էին պատրաստ դառնուելու. Վաշլաքարպիտը, Ա. Սթիլիան, բաժակ մ'առաջարկեց և վրան իրլանտական ազգին, « եւ այս առթիւ խօսած ճառին մէջ ըսաւ. « ամեն ճշմարիտ իրլանտայի սրտանց կենդուսի այս բաժակը. Ի՞նչ հաւատամար իրլանտական ազգայնութիւնն աշխիւ դադարաւ մ'է, գաղափար մը որուն համար մեր հայրենակիցները դարերով մեղեցան, Լեքիւ երեք հարիւր տարի է որ այս ազգայնութիւնն սոսնակու հեռու, բայց կը յուսամ որ իրլանտայի համար պայծառ տղոյն օրեր պիտի ծագին. ի՞նչ

գրին ծագահարութիւնն) : (Ք) իսկ դայայն օրը, ուր օտար ազգ մը՝ որչափ ալ զօրաւոր ըլլայ այս երկրին չի պիտի կրնայ տիրել եւ իր զօրաց բանակներուն ու նաւատորմին կոխանքներէն է) ըլնանա, ինչպէս այսօր կրնէ ու եւայլն եւայլն : (Ե) յաճախ տըրւած պատասխաններէն մէկուն մէջ (Ֆ) լիք անուն մէկն ըսաւ թէ « ազգերը լըհողութեամբ անձնուրացութեամբ եւ յարստութեամբ մեծ կըլլան », եւ Ապահիացիներուն ստրակինտները իրանատալէն վանքնին օրինակ բերելով յարեց . « Իրանտացիք ալ (Զ) Եդդիպոյններն այս երկրէն պիտի վնասէին եթէ բաւական զօրաւոր ըլլային . եթէ ղինուք եւ զօրութեամբ պէտք է որ ազգ մը միւսը կործանէ, Իրանտական ազգն ալ կատարեալ իրաւունք ունէր Եդդիպոյնէն երկրին հաւածելու : Եդդիպոյնէն հզօրագոյն ազգ մը կրնար ղ Իրանտա նուաճել յայդ առաջ իրաւութիւնն եւայլն : (Է) Ես չեմ կրնար քաջաբայեալ գործեալ բաժակներ առաջարկեց « քսութեալ հայրենակցաց եւ « այն իրիկուան հիւրերուն համար : Ճառերն ու բացադանչութիւններն ալ նոյն եղանակին վրայ առաջ գացին : (Ը) Ես իրողութիւնները չէին կըրնար խորհրդարանին ուշադրութենէն փրկուիլ եւ լըբերեալ ու հասարակ լից խորհրդարանին մէջ երկար վիճարանութեանց առիթ տուին : (Թ) Եւստիւրոթիւնն առաջարկութիւն մը ներկայացուց Բօքքի քաղաքապետը պաշտօնէ ձգելու, եւ մեծագոյն մասամբ ընդունուեցաւ : (Կ) այց ատու իրանտային վիճակը չբարոքեր, եւ ազգանոսիքին ղդայմուեալն այնչափ ձնուեցէ ետեւ գործեալ միշտ վտանգ Իրանապաւոց օրաին մէջ :

Միշտ եղաւ— Կահնիկացի Կահնիկի նոր գեապան Ա. Միշտիկը Միշտիկի ծննդն ծանոց պիտի ելնէ ելնէր Միշտիկի երթալու համար։ Իր հրա-
հանքները մեր անցեալ շարժութեւ ծա-
նոցածննդէն չեն տարբերել, այն է-
պահանջէր Միշտիկի հարաւայիննե-
րը պատեցա՞մք ծանցելու համար հը-
րաւարտիւմ յայտարարութեան պա-
տասնանաւու թիւնն ալ ծանցէ, եւ
առաջարկէր որ այս խնդրի իրաւա-
րարութեան մէջ ներկայացուի։

Իսաակիայ պաշտօնեից փոփոխութիւնը մեծ հետեւեանք մը չունեցաւ, եւ դերժէ մի եւ նոյն պաշտօնեայնեքը մէկ երկու փոփոխութեամբ վերահաւատատեցան, (Վայց) աղբին մէջ դժգոսութեան զգացումները կաճին, եւ զհաւաքութեանց վերջը տա՛կաւ ին եկած չերեւիր:

Բնդհանուր խաղաղութեան տի-
բեղուն հակառակ՝ դրամական տագ-
նազ մը միաբերը բաւական չիօթի մը
մէջ կը ձգէ : Ինչ զիցի պանծան իր գը-
րտնագեղը բարձրագոյն , եւ ինչ-

ԼՅՕՐԵԼԻ հրապարակէն ալ տաղանդալ ձայներ կը լսուին, և՛ արկի տարապայման աճման միջոցին բնական է որ մէկէն 'ի մեկ սոցիալի հակառակադէտքութիւններ ալ դրացուին, բայց քանի որ ընդհանուր մտադրանքութիւն տարիք պատճառ մը չկայ, հաւանական է որ այս տաղանդալ ալ անցաւ որ ԸԼԼԿ՝

Ինչմօրիաւ—Տիբօյանթիբի մէջ
հետեւեալը կը կարդանք:
« Կայգուհւոյն Խուշի ջրանցքին
հանդիսաւոր բացմանը ներկայ գլու-
նուելու համար Եգիպտոս ընելիք ու-
ղեւորութիւնը բոլորովին որոշած
կընայ համարուիլ », իսկ « Կաղեստի
ուխաղնացութիւնը ետ ձգուած
կըլեւի », Եթոյն ընհախառնութիւնը
կուղէ զայն յետոյ կատարելու Օտտ-
կի տնկերուն միջոյն:

« Դ ի ի նախնայն առնուած հեռա-
դիր մը արտօնութիւն կուտայ մեծ
սուտ հանելու այն հեռագիրը՝ որ (Թ)Ն-
րի հետեան եկած էր գերմանական լը-
րագիրներէն տարածուելով թէ Լատա-
րիոյ կայսրը միտք ունի մօտեցն Ժո-
ւպպին ճանապարհորդութիւն մ'ընել
'է ի' (Խօլլա), 'ի փոխադարձ 1867ին
(Խօլլա) ի նախնայն 'ի ի' ի նախնայն
լու թեան:

[illegible]

նէ
| Եւ յարու. թեան պաշտպանութեան
| Կնէ

